
[2023-60-RE](#)

Causa 2023-60-RE

(Campos Arauz c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 380-2023. Recurs d'empara

Sentència del 20 de novembre del 2023

BOPA núm. 146, del 29 de novembre del 2023

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, l'1 de setembre del 2023, pel Sr. Emili Campos Arauz, actuant en el seu propi nom i interès, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la inactivitat de la Batllia en relació amb la causa 1500007/2008 que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat i que es reconegui el seu dret "*a obtenir una resolució sobre el fons en el tema objecte del present recurs*";

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'acte del Tribunal Constitucional del 7 de setembre del 2023 que va admetre a tràmit aquesta causa sense efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 28 de setembre del 2023, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini pel recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 3 d'abril del 2008, el lletrat, Sr. Emili Campos Arauz va formular una demanda de suspensió de pagaments i de fallida de la societat Metall VH, SL, per tal com aquesta societat no li havia abonat uns honoraris professionals.

1.2. El 23 de desembre del 2010, la Secció Civil de la Batllia va decretar l'estat de cessació de pagaments i de fallida de la societat Metall VH, SL.

1.3. Davant la passivitat de la Batllia, el 26 de gener del 2015, el recurrent va presentar una queixa davant el Raonador del Ciutadà, el qual va respondre el dia mateix, informant-lo de la seva incompetència i donant trasllat de la queixa al Consell Superior de la Justícia.

1.4. El 14 de juny del 2023 i el 24 de juliol del mateix any, el recurrent va presentar davant la Batllia sengles escrits d'insistiment, en què demanava l'impuls del procediment concursal que l'afectava sense més dilacions.

1.5. L'1 de setembre del 2023, el Sr. Emili Campos Arauz, actuant en el seu propi nom i interès, va interposar un recurs d'empara contra la inactivitat de la Batllia en relació amb la causa 1500007/2008 que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- El recurrent al·lega que s'ha vulnerat el seu dret a un procés degut, reconegut a l'article 10 de la Constitució, així com l'article 6.1, entre d'altres, del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals.

- Considera que el fet que després de més de 15 anys encara no hagi finalitzat un procediment concursal que no presentava cap tipus de complicació, atès que ell n'era l'únic creditor, tot i haver-se formulat una queixa davant el Raonador del Ciutadà, després d'infinat d'insistiments verbals a la secretària judicial del ponent de la causa, i, posteriorment, dos insistiments formals, datats del 14 de juny del 2023 i del 24 de juliol del mateix any, vulnera el seu dret a un procés de durada raonable.

- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat i que es reconegui el seu dret "*a obtenir una resolució sobre el fons en el tema objecte del present recurs*".

2.2. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal constata que objectivament des de l'aute del 23 de desembre del 2010 que va admetre a tràmit la demanda i va declarar la situació de cessació de pagaments i de fallida de la societat Metall VH, SL, el procediment continua obert i de les actuacions es desprèn una situació d'inactivitat per part de la Batllia, la qual no es pot justificar ni per l'actitud processal de les parts, ni per la complexitat de l'afer, i, per tant, cal concloure que s'han vulnerat els drets a un procés de durada raonable i a obtenir una resolució sobre el fons en la causa.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Les actuacions que son a la base d'aquesta causa, com s'ha exposat en els antecedents, es remunten al 3 d'abril del 2008, data en què el recurrent va instar la suspensió de pagaments i la fallida de l'entitat Metall VH, SL, generant la causa 1500007/2008. Des d'aquest moment les actuacions processals practicades han estat molt escasses. I d'altres, com la queixa davant el Raonador del Ciutadà, no tenen incidència en l'àmbit jurisdiccional. Tampoc és rellevant, per constituir un procediment independent, la demanda d'embargament preventiu interposada l'any 2006 pel recurrent mateix. És cert que, almenys, el 14 de juny del 2023 i el 24 de juliol del mateix any, el demandant d'empara va formular sengles escrits d'insistent, respecte dels quals no consta resposta judicial.

3.2. És obvi que el transcurs de més de quinze anys sense que el procediment s'hagi conclòs, determina que el procés té una durada que no es pot considerar de cap manera raonable. En aquest punt coincideix la demanda d'empara i l'informe del Ministeri Fiscal. Cal ara examinar si concorren els altres requisits precisos per tal que es declari que ha existit una dilació indeguda del procés. Recentment, aquest Tribunal (sentència del 7 de setembre del 2023, recaiguda en la causa 2023-39-RE) va recordar, amb esment explícit de la sentència del 17 de gener del 2023 (causa 2022-60-RE), els pressupòsits per a l'estimació de la durada irraonable o de la dilació indeguda d'un determinat procés judicial. Son: i) la llarga durada; ii) la manca relativa de complexitat; iii) el risc de la demora; iv) que la dilació no sigui deguda a la part que l'al·lega; i, v) que resulti irrellevant el fet que la inactivitat sigui directament responsabilitat de l'òrgan judicial concernit. I ho ha fet, aplicant la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans. En un primer moment aquesta doctrina jurisprudencial es va manifestar restrictiva en la sentència del 6 de maig de 1981, cas Buchholz c/ Alemanya. Després va ser notablement favorable en la sentència del 13 de juliol de 1983, cas Zimmermann i Steiner c/ Suïssa, i, en la sentència del 27 de juny del 2000, cas Frydlender c/ França. Posteriorment, s'ha mantingut en aquesta mateixa línia en la sentència del 27 de setembre del 2011,

cas Ortuño Ortuño c/ Espanya, amb esment de les sentències del 16 de novembre del 2004, cas Alberto Sánchez c/ Espanya, i, del 9 de juny del 2009, cas Bendayan Azcantot i Benalal Bendayan c/ Espanya. Tots aquests requisits -els tres primers de naturalesa positiva, el quart de caràcter negatiu i el darrer de condició objectiva- es donen en aquest cas. Més de quinze anys és un termini de molt llarga durada. El procés de suspensió de pagaments i de fallida que, en principi podria ser considerat complex en tant que procés universal, no ho és quan, com en aquest cas, hi ha un creditor únic. El recurrent pateix i assumeix el cost de la demora. No se li pot atribuir causalitat a la seva activitat processal, amb alguna matisació pel que fa a la seva inactivitat. I són irrellevants els motius pels quals l'òrgan instructor o els seus col·laboradors tècnics no han actuat amb major celeritat.

3.3. Abans de concloure la fonamentació d'aquesta resolució, cal remarcar que si bé és evident que la dilació no ha estat deguda a una activitat de la part que l'al·lega, també sorprèn la seva conducta passiva, ja que no consten altres actuacions que les assenyalades en el fonament jurídic primer i els insistiments verbals al·legats, però dels quals no hi ha constància formal. El procediment de suspensió de pagaments i de fallida és un procediment civil subjecte als principis que són propis d'aquest tipus de procés. No és un procediment inquisitiu, sinó dispositiu i per aquest motiu l'article 4 de l'actual Codi de procediment civil estableix que l'impuls processal correspon al tribunal, que vetlla per a la correcta substanciació del procés, tot donant a les actuacions el curs previst a la Llei, però que les parts i els altres intervinents en el procés judicial han d'assumir les càrregues que els incumbeixen i han de complir els actes processals en la forma i en el temps deguts. I en aquest cas, sense perjudici que la dilació és atribuïble fonamentalment a l'òrgan judicial, sembla que el demandant no va assumir, amb la diligència exigible, les càrregues que l'incumbien, especialment quan el procés universal va perdre aquesta condició, en no existir més que un únic creditor, com el mateix recurrent reconeix en l'avant penúltim paràgraf dels fonaments jurítics del seu escrit de recurs.

3.4. La demanda d'empara sol·licita que es declari infringit el seu dret a la jurisdicció en el seu vessant del dret a un procés degut per raó de la dilació indeguda. Així com que es reconegui el seu dret a obtenir una resolució sobre el fons en el tema objecte del recurs. Les dues peticions han de ser ateses en mèrits dels fonaments jurítics anteriors. El darrer problema que es planteja és aquell relatiu a la possible indemnització. És cert que la demanda no formula cap petició concreta al respecte. No obstant això, aquest Tribunal entén que, no tractant-se d'un procés civil, el principi de congruència no funciona en el procés constitucional d'empara amb el rigor amb el qual ho fa en altres ordres jurisdiccionals. L'article 92.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional és definitiu al respecte. Per tant, podrà demanar-se la reparació indemnitzatòria que correspongui, en funció de tot allò que s'ha exposat en el fonament jurídic anterior i que la jurisdicció ordinària haurà de fixar en l'import que estimi adequat.

3.5. L'estimació del recurs d'empara i la inexistència de part recorreguda determinen que no sigui procedent cap condemna especial en costes.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara interposat pel Sr. Emili Campos Arauz, actuant en el seu propi nom i interès, contra la inactivitat de la Batllia en relació amb la causa 1500007/2008.
2. Declarar la vulneració dels seus drets a un procés de durada raonable i a obtenir una resolució sobre el fons en el tema objecte del recurs.
3. Declarar que el recurrent té dret a ser indemnitzat en la quantia que determini la jurisdicció ordinària en el procediment adient, d'acord amb els paràmetres consignats en els fonaments jurídics d'aquesta resolució.
4. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada al recurrent, al president de la Batllia i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 20 de novembre del 2023.

Jean-Yves Caullet Joan Manel Abril Campoy

President Vicepresident

Dominique Rousseau Josep-D. Guàrdia Canela

Magistrat Magistrat